

Stručni rad

KAKO PRIVUĆI OSNOVNOŠKOLCE DA UČE POVIJEST

Mojca Valenčak

OŠ Janka Modra, Dol pri Ljubljani, Slovenija

Sažetak

Nastavnik svojim metodičkim djelovanjem utječe na motivaciju učenika pri čemu obuhvaćene su sve učiteljeve misaone i praktične metodičke vještine. Za motivaciju učenika u nastavi povijesti, nastavnik osim širih temeljnih metodičkih vještina koristi različite suvremene nastavne metode koje potiču unutarnje misaone aktivnosti učenika. Učitelj se prije toga mora temeljito stručno pripremiti, postaviti jasne ciljeve učenja cjeline, a zatim smišljeno predstaviti i upoznati učenike s problemom koristeći odgovarajuće nastavne metode. Nakon toga nastavnik odlučuje o obliku rada koji ovisi o objektivnim i subjektivnim čimbenicima procesa učenja.

Ključne riječi: studenti, motivacija, povijest.

1. Uvod

Prvi istraživački duh može započeti već u vrtiću, gdje se mališanima prezentiraju odabrane teme lokalne povijesti ili zbivanja u mjestu učitelja ili po mogućnosti starijih učenika. Predstavljamo ih, u šetnji naseljem ili kroz fotografije, pojedinim kulturnim znamenitostima mjesta. To su tzv pedagoški muzejski programi: na pr. Iskustvena vođenja, Arheopješčanik za najmlađe, Igrajmo se kao nekada, posjet koferu muzeja, igra oblačenja starih lutaka, pravimo mozaik...

2. Središnji dio

Učenicima je najvažnija motivacija za učenje jer je učenje dio njihove svakodnevice. Svi ljudi, pa i odrasli, imaju barem malo motivacije za učenje, jer učimo cijeli život. Učitelji se svakodnevno bore kako pripremiti učenika da [voli] podučavao. Motivacija je vrlo važna za uspješno učenje, jer nije riječ samo o učenju tehnika one koje će donijeti uspjeh, ali prije svega motivacija utječe na to koliko energiju koju je učenik spreman uložiti u učenje ili u potragu za tehnikom učenja koja najviše laže. Barica Marentić Požarnik u svojoj knjizi Psihologija učenja i poučavanja govori o tome kako učitelji često više ne percipiraju motivaciju za učenje kod učenika te da predaju samo pod prisilom i za ocjene. Nadalje napominje da su neki učitelji neskloni hvale svoje učenike, jer bi se mogli zanijeti. Učitelji također smatraju da ukoravanje loših učenika ne znači ništa [3].

Če povzamem, je najti motivaciju v posameznih učencih velik uspeh, vendar nekaterim učiteljem to tudi uspe. Predvsem takrat, ko ta motivacija traja celo šolsko leto ali celo dlje. Učna motivacija je pri vsakomer različna, a ima jo vsak, ki se znajde v učnem položaju. Kako kakovostna, intenzivna je in kako dolgo traja, je odvisno od pobude oziroma od moči posamezne motivacije [1]. Torej je motivacija odvisna od lastnih interesov, osebnih ciljev posameznika, radovednosti, samostojnosti učenca in tudi od načina poučevanja učitelja [zahtevnost nalog, privlačnost le-teh, primerjave z vsakdanjim življenjem].

O nedostatku motivacije za učenje možemo govoriti kada učenici počinju učiti nevoljko, pod prisilom, ne slušaju na nastavi, brbljaju, nisu psihički prisutni, izbjegavaju obveze i šuljaju se između školskih klupa [1].

Prema dosadašnjim nalazima, da su obje vrste motivacije [ekstrinzična i intrinzična] uvijek prisutne, možemo reći da se nedostatak motivacije za učenje uglavnom odnosi na nadmašivanje ekstrinzične motivacije nad intrinzičnom. Budući da prisilu obično provode roditelji i učitelji, možemo govoriti o prisili kao vanjskoj motivaciji. Zahtjevan je posao nastavnika povijesti koji svojim metodičkim pristupom mora povijest dovesti do razine razvoja učenika i posljedično probuditi interes kod učenika. Tako Trškan tumači da je obrada povijesnog gradiva u osnovnoj školi uspješna ako se uzme u obzir mentalna razvijenost učenika, jer su učenici zainteresirani za povijesna znanja i imaju priliku da ih uspješno usvajaju. Učitelj primjerenim ponašanjem i izborom nastavnih metoda pomaže učenicima da se snađu u zbivanjima, da organiziraju svoje ideje i koncepte. Potrebno ih je osposobiti za suosjećanje s prošlošću i pritom razvijati razumijevanje i vrednovanje povijesnih događaja [6].

Važno je učiteljevo metodičko ponašanje na satu, jer svojim ponašanjem učitelj potiče i motivira učenike na aktivno sudjelovanje u nastavi ili ih, naprotiv, svojim ponašanjem može i odbiti ili preusmjeriti od aktivnog sudjelovanja. Kako bi promicao aktivno sudjelovanje učenika u nastavi, učitelj koristi različite pristupe učenju, metode i strategije. Važno je da učitelj svoje ponašanje i metode uskladi s već postavljenim ciljevima učenja. Sve to učitelj mora uskladiti i sa socijalnom interakcijom koja se odvija između subjekata odgojno-obrazovnog procesa. Glavnu ulogu u obrazovnom procesu imaju njegovi subjekti, nastavnik i učenik. Važna aktivnost učitelja u nastavi je poticanje samostalnog i aktivnog učenja učenika. Metodička izvedba pojedinih sadržaja učenja povezana je s učiteljevim metodičkim ponašanjem na satu, što nije samo učiteljeva domena, već također i studenti. Metodičko ponašanje nastavnika i metodičko ponašanje učenika čine zajedno didaktički proces.

Prema autorici, povijest se smatra predmetom koji je uglavnom teško razumljiv učenicima u osnovnoj školi, a posebno je teško učenicima uroniti u povijesni prostor, povijesno vrijeme, povijesne događaje i povijesne osobe. Važno je da učitelj svojim didaktičkim i metodičkim umijećem i ponašanjem približi povijest učenicima. Obrada povijesnog gradiva u osnovnoj školi može biti uspješna ako se uzme u obzir mentalna razvijenost učenika, jer su učenici zainteresirani za povijesna znanja i imaju priliku da ih uspješno usvajaju. Učitelj primjerenim ponašanjem i izborom nastavnih metoda pomaže učenicima da se snađu u zbivanjima, da organiziraju svoje ideje i koncepte. Potrebno ih je osposobiti za suosjećanje s prošlošću i pritom razvijati razumijevanje i vrednovanje povijesnih događaja. Mrevlje i Kunaver također upozoravaju da će rad na nastavi povijesti biti uspješan samo ako ga prilagodimo konkretnim situacijama u razredu, posebno stupanj učenikove percepcije. Stoga u prvim godinama osnovnoškolskog znanja treba poticati interes učenika i dodatno ih motivirati za nastavu povijesti [5].

3. Zaključak

Motivacija u nastavi povijesti sastavni je dio uvodnog dijela sata, ali je neophodna i etapna motivacija ili motivacija u didaktičkim naglascima i raznim aktivnostima u obradi gradiva. Glavni fokus sata je na aktivnoj ulozi učenika tijekom cijelog procesa lekcije. Ovdje je važno da učitelj svojim djelovanjem potiče učenikovu samostalnost. Pritom je nužno da nastavnik dublje upozna učenike jer saznajući kakvi su učenici, nastavnik može lakše planirati i birati sadržaje i didaktičke pristupe radu primjerene učenicima. Učitelj u svom radu polazi od učenika, vodi računa o učenicima, učiteljevoj spremnosti, fleksibilnosti.

4. Literatura

- [1.]Braconnier, A., 2001: Kako razumeti mladostnika: priručnik za starše otrok, starih od 10 do 25 let. Učila, Ljubljana.
- [2.] Juriševič, M., 2006: Učna motivacija in razlike med učenci. Pedagoška fakulteta. Ljubljana.
- [3.]Marentič Požarnik, B., 2000: Psihologija učenja in pouka. Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana.
- [4.]Marentič Požarnik, B. [2003]. Psihologija učenja in pouka. Ljubljana: DZS.
- [5.]Mrevlje, B. Kunaver, V. [2005]. Ustvarjalno poučujemo zgodovino. Didaktični priručnik za šesti razred devetletne osnovne šole. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo.
- [6.]Trškan, D. [2007]. Lokalna zgodovina: učenje z odkrivanjem. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.
- [7.]Trškan, D. [2005]. Motivacija in motivacijske tehnike pri pouku zgodovine. Časopis za zgodovino in narodopisje. Maribor: Univerza v Mariboru in Zgodovinsko društvo Maribor.
- [8.]Woolfolk, A., 2002: Pedagoška psihologija. Educy, Ljubljana.